WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 26 kwietnia 2017 r.

ZP-KNPS.431.2.21.2017.EM

Pani
Irena Kawałek
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kowarach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 6 – 7 kwietnia 2017 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697) zespół kontrolny, w składzie Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki: przewodniczący zespołu i Emilia Molska - Kaźmierczak – inspektor wojewódzki: kontroler z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kowarach przy ul. Zamkowej 5, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem" lub „MOPS".

Przedmiot kontroli obejmował działalność Ośrodka w zakresie organizowania pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 15 grudnia 2016 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2017 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 kwietnia 2016 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r. funkcję Dyrektora Ośrodka pełniła Pani Irena Kawałek odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowością, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została zapisana w „Zeszycie kontroli MOPS Kowary" pod numerem 20.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń złożonych przez Dyrektora Ośrodka i asystenta rodziny, aktów prawa miejscowego oraz akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie" należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy za prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina. Na podstawie oświadczenia Dyrektora MOPS z dnia 6.04.2017 r. zadania gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały powierzone Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej, który tym samym stał się podmiotem odpowiedzialnym za pracę z rodziną w Gminie Kowary. Do prowadzenia postępowań z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych Burmistrz Miasta Kowary w dniu 2 kwietnia 2012 r. upoważnił Panią Irenę Kawałek - Dyrektor MOPS (upoważnienie jest ważne przez okres pełnienia funkcji Dyrektora MOPS, chyba, że wcześniej zostanie odwołane). Zadania MOPS określone zostały w uchwale XXXVI/193/05 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 15 września 2005 r. w sprawie nadania statutu Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Kowarach, zmienianego uchwałami: XXXVI/177/08 z dnia 29 grudnia 2008 r., LXV/286/14 z dnia 27 lutego 2014 r. (do § 2 stanowiącego o realizacji zadań własnych gminy oraz zadań zleconych z zakresu administracji rządowej dodano pkt 12 dotyczący obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej) oraz XXII/104/16 z dnia 18 marca 2016 r. W trakcie kontroli nie przedstawiono regulaminu i schematu organizacyjnego MOPS, natomiast zamieszczone na stronie internetowej jednostki wymienione powyżej dokumenty (załącznik do Zarządzenia Nr 77/2009 z dnia 21.07.2009 r.) posiadają nieaktualne zapisy i podstawy prawne. Wskazane jest uaktualnienie regulaminu i schematu organizacyjnego.

(dowód: akta kontroli str.10-28)

W MOPS nie utworzono zespołu ds. asysty rodzinnej, natomiast osoby wykonujące zadania z tego zakresu wchodziły w skład „Działu Pomocy Środowiskowej".

Realizując obowiązek wynikający z art. 176 pkt 1 ustawy, na rok 2016 gmina miejska Kowary nie posiadała Programu Wspierania Rodziny. Ostatni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary przyjęty został uchwałą nr XLV/2012/13 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 29.01.2013 r. i obejmował lata 2013 - 2015. Dyrektor MOPS wyjaśniła, iż powodem braku przyjęcia Programu na rok 2016 była okoliczność związana

z przyjętymi w 2016 roku przez Miasto programami, które zawierały zadania związane ze wspieraniem rodziny, tj.:

1. Programem Rozwoju Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2020 (uchwała nr XXI/98/16 z dnia 18.02.2016 r.).
2. Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Miejskiej Kowary na lata 2016 – 2023 (uchwała nr XXIV/120/16 z dnia 19.05.2016 r.).

Dokumenty powyższe stanowiły jedną z podstaw według których opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2017 – 2019 stanowiący uszczegółowienie zadań wyżej wymienionych programów.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2017 – 2019 Rada Miejska przyjęła uchwałą nr XXXV/192/17 z dnia 30 marca 2017 r. Program Wspierania Rodziny jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2010-2017 i stanowi jej rozwinięcie w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną (cele strategiczne I-IV), ponadto jest zgodny z:

- Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2016-2022 dla Województwa Dolnośląskiego.
- Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2015-2017.
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2013-2017.
- Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach na 2017 r.
- Miejskim Programem Przeciwdziałania Narkomanii w Kowarach na 2017 r.

Głównym celem Programu jest doprowadzenie do zmniejszenia się liczby dzieci z Kowar wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej poprzez stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej, a także wspieranie rodzin dysfunkcyjnych oraz przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków opiekuńczych i wychowawczych celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wykonywania tych funkcji.

Cele szczegółowe:

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia i pomocy dla rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczych i opiekuńczych;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;

- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Założenia programowe są realizowane przez działania nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną, koordynowane i organizowane przez MOPS w Kowarach.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z Programu przy współpracy jednostek administracji rządowej i samorządowej z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny (m.in.: Urzędem Miejskim, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Policją, Sądem Rodzinnym w Jeleniej Górze, kuratorami sądowymi, placówkami oświatowymi i ochrony zdrowia, PCPR, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze).

(dowód: akta kontroli str.30-55, 92)

W obszarze dotyczącym zapewnienia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pracy z rodziną, o którym mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, Ośrodek zapewniał:

- W zakresie prowadzenia konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz terapii i mediacji, a także grup wsparcia pracownicy MOPS (asystent rodziny lub pracownik socjalny) kierowali osoby potrzebujące pomocy do wskazanych poniżej wyspecjalizowanych jednostek oraz monitorowali (kontrolowali) czy osoba zgłosiła się do Centrum lub Poradni. Kowarzanie mogli uzyskać pomoc w:
  - Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Kowarach – zakres działań: terapia grupowa i indywidualna dla osób uzależnionych i ich rodzin, terapia dla ofiar i sprawców przemocy, psychoedukacja dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy, grupy wsparcia (uzależnienia, przemoc), trening zachowań konstruktywnych, prowadzenie grup profilaktycznych dla młodzieży (z tych form pomocy na dzień kontroli korzystają 4 rodziny objęte asystenturą).
  - Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Kowarach - zakres działań: indywidualne spotkania i konsultacje dla rodziców, indywidualne badania gotowości szkolnej, diagnoza dzieci: psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna, terapia psychologiczna oraz pedagogiczno-logopedyczna, zajęcia pt. „Wyrównanie szans edukacyjnych" (z tych form pomocy na dzień kontroli korzystają 4 rodziny objęte asystenturą).
  - Centrum Wczesnej Profilaktyki Zdrowotnej przy Szkole Podstawowej

Nr 1 w Kowarach - zakres działań: prowadzenie specjalistycznych zajęć z dziećmi w wieku szkolnym: zajęcia socjoterapeutyczne, kompensacyjne oraz psychologiczne i logopedyczne. Centrum obejmuje opieką około 500. dzieci, zajęcia prowadzone są przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje (z tych form pomocy na dzień kontroli korzystają 4 rodziny objęte asystenturą).

- Prowadzenie usług opiekuńczych i specjalistycznych:

  W ramach przepisów ustawy o pomocy społecznej MOPS realizuje usługi u osób starszych i niepełnosprawnych, a wyłonione w konkursie ofert specjalistyczne firmy realizują specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – usługami tymi objętych jest dwoje dzieci (rozpoznanie: autyzm dziecięcy i Zespół Retta).

  Ponadto prowadzone są Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, w tym młodzieży (terapia zajęciowa prowadzona jest w ramach pracowni komputerowej, plastycznej, rękodzielniczo-florystycznej, krawieckiej, dziewiarsko - tkackiej).

  W okresie objętym kontrolą żadne dziecko, objęte asystenturą rodzinną nie było objęte pomocą w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

- Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1255 ze zm.) pomoc prawna realizowana jest w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej (w obiekcie Centrum Wczesnej Profilaktyki Zdrowotnej przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Kowarach) – działanie to jest finansowane przez Starostwo Powiatu Jeleniogórskiego. Punkt działa przez pięć dni w tygodniu po 4 godziny dziennie.

MOPS Kowary i jednostki organizacyjne gminy podejmują również inne działania na rzecz wsparcia rodzin, np.:

- MOPS – poza systemami pomocy realizowanymi w ramach zadań statutowych jednostki również koordynowanie realizacji zadań z zakresu aktywizacji zawodowej bezrobotnych – współpraca z PUP w Jeleniej Górze, organizowanie i koordynowanie na terenie Kowar Prac Społecznie Użytecznych, współpraca z OHP w Jeleniej Górze - punkt w Kowarach - aktywizacja bezrobotnej młodzieży.
- Wszystkie rodziny objęte asystenturą korzystają z programu FEAD (pomoc żywnościowa) realizowanego przez Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Kowarach.

- Urząd Miejski – prowadzenie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, spraw z zakresu: Karty Dużej Rodziny i stypendiów szkolnych, organizowanie półkolonii oraz wspólnie z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy festynów i imprez, np. „Dzień Matki i Dziecka", „Najazd Świętych Mikołajów na Kowary", „Zjazd saniami rogatymi", „Dni Kowar" promujących aktywne spędzanie czasu wolnego, integrujących społeczność szkolną oraz całą społeczność lokalną.
- Komisariat Policji w Kowarach – współpraca funkcjonariuszy z pracownikami socjalnymi, asystentami rodzin i pedagogami szkolnymi, a poprzez to stworzenie systemu wsparcia, szczególnie dla rodzin przeżywających problemy związane z nadużywaniem alkoholu, narkomanią i przemocą, skierowany przede wszystkim na zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i zabezpieczenie ich potrzeb.
- Placówki oświatowe działające na terenie Kowar (Szkoły, Przedszkola, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna) realizowały w 2016 r. działania na rzecz rodzin m.in. poprzez:
    - cykliczne spotkania z pedagogami i psychologami szkolnymi z rejonu działania Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Kowarach, metodyczne spotkanie warsztatowe nt. pomocy medycznej dla osób pod wpływem narkotyków i dopalaczy;
    - warsztaty dla uczniów „Nie daj się zwieść narkotykom" uświadamiając szkodliwość substancji psychoaktywnych, ich wpływ na zachowanie oraz konsekwencje zażywania;
    - diagnozowanie uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz z rodzin dysfunkcyjnych celem wskazania adekwatnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym kierowanie do Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii oraz Ośrodków Szkolno-Wychowawczych;
    - prelekcje dla rodziców uczniów SP1 (kl. III) w Kowarach nt. wspierania rozwoju emocjonalnego dziecka;
    - prezentację dla rodziców pt. „Niebezpieczne gry" przybliżającą problem uzależnienia od Internetu i gier komputerowych, której celem było uwrażliwienie rodziców na problem, który może dotyczyć także ich dzieci;
    - terapie rodzinne w sytuacji problemów alkoholowych, konfliktów w rodzinie, sytuacji rozwodu, problemów wychowawczych;
    - punkt konsultacyjny dla uczniów, rodziców i nauczycieli w Zespole Szkół

Ogólnokształcących w Kowarach nastawiony na rozwiązywanie różnorodnych problemów, w tym przemocy, agresji, nietolerancji w domu i szkole;

- współpraca z kuratorami sądowymi, Sądem Rejonowym ds. Nieletnich i Opiniodawczym Zespołem Specjalistów w Sądzie w kontekście rozwiązywania problemów rodzinnych kowarskich dzieci.

(dowód: akta kontroli str.57-58)

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przydziela się asystenta rodziny, po spełnieniu wymogów i na zasadach określonych w art. 11 ustawy. W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, w tym od stycznia 2016 r. do dnia kontroli – 1. asystent w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, a od września do grudnia 2016 r.- 1 asystent na umowę zlecenie. Pracownicy nie łączyli pracy asystenta z obowiązkami pracownika socjalnego, co zgodne jest z art. 17 ustawy. W roku 2016 asystenturą objęte były łącznie 24 rodziny, w których wychowywało się 64. dzieci (w ciągu roku z 9. rodzinami asystent zakończył pracę), a według stanu na dzień 6.04.2017 r. asystent w br. obejmował swoimi działaniami 16 rodzin, w których wychowuje się 41. dzieci (z 2. rodzinami asystent w styczniu bieżącego roku zakończył pracę). Żadna z rodzin ujętych w wykazie rodzin objętych pomocą asystenta w chwili obecnej nie posiada dzieci umieszczonych w pieczy. Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, asystenci posiadali wymagane kwalifikacje i doświadczenie.

Łączna liczba godzin pracy asystentów z rodzinami w roku 2016 wyniosła 1.650.

Elastyczny czas pracy asystentów służył realnym potrzebom rodzin i dostosowany był do ich rytmu życia.

Na podstawie losowo wybranych pięciu akt zawierających dokumentację pracy z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w Rozdziale 2 ustawy i stwierdzono:

a) Na podstawie przeprowadzonych w rodzinach wywiadów środowiskowych pracownik socjalny wskazywał na konieczność przydzielenia asystenta rodziny i składał stosowny wniosek do Dyrektor Ośrodka, który po zapoznaniu z wnioskiem i stosowną dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta.

b) Każda z rodzin pisemnie wyrażała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem (dokument pn. „Zgoda na podjęcie współpracy rodziny z asystentem rodziny").

c) Po kilku spotkaniach sporządzano plan pracy z rodziną zawierający rodzaj planowanych działań, czas ich realizacji oraz przewidywane efekty. Plan był konsultowany także z pracownikiem socjalnym, obejmował działania krótko – i długoterminowe.

d) Dla każdej rodziny asystent sporządzał miesięczną informację z realizacji planu pracy, była ona weryfikowana z rodziną i pracownikiem socjalnym.

e) Raz na sześć miesięcy asystent rodziny przygotowywał okresową ocenę sytuacji rodziny, która zawierała m.in.: opis początkowej sytuacji rodziny, działania podejmowane we współpracy z rodziną w ramach planu pracy, opis zmian jakie nastąpiły w rodzinie, wnioski oraz zalecenia do dalszej pracy. Pod oceną widniały podpisy asystenta oraz kierownika działu pomocy środowiskowej. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy oraz złożonym oświadczeniem ocena była przekazywana Dyrektor MOPS, w trakcie kontroli zapoznanie się z okresową oceną Dyrektor uwiarygodniła poprzez złożenie podpisu pod dokumentem.

f) Po zakończeniu pracy z rodziną sporządzana była ocena końcowa.

g) Każda rodzina po zakończonej współpracy była nadal monitorowana.

Mimo podejmowanych działań przez asystentów rodziny, pracowników socjalnych oraz pracowników innych instytucji działających na terenie Kowar na rzecz rodziny (pedagodzy szkolni, Policja, kuratorzy sądowi), w 2016 r. na podstawie wyroków sądowych w pieczy zastępczej umieszczono łącznie 4 dzieci, które przebywają w zawodowych rodzinach zastępczych. Umieszczone dzieci wywodziły się z 3 rodzin. Z kolei w roku 2017 dwoje dzieci z jednej z rodzin objętych asystenturą umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej (matka odmówiła jakiejkolwiek współpracy z asystentem oraz pracownikiem socjalnym).

Wg stanu na dzień 7.04.2017 r. z łącznej liczby 14 rodzin, z których dzieci (18), przebywają w pieczy zastępczej – 5 rodzin objętych było asystenturą rodzinną przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, z czego po umieszczeniu dzieci:

- 2 rodziny odmówiły dalszej współpracy z asystentem rodziny, także odmówiły podjęcia współpracy z pracownikiem socjalnym,
- 3 rodziny, z którymi asystentura została zakończona z powodu braku pozytywnych efektów, podjęły współpracę z pracownikiem socjalnym,
- pozostałe 9 rodzin jest okresowo wizytowanych przez pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli asystent nie pracuje z żadną rodziną, której dzieci są w pieczy. W trakcie kontroli złożone zostały wyjaśnienia w sprawie zamknięcia współpracy z rodzinami, których dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej:

- K.Sz. – współpraca z rodziną została zakończona na pisemny wniosek klientki, która nie widziała zasadności dalszej współpracy z asystentem rodziny (poprawa funkcjonowania, cele zostały zrealizowane).
- M.P. - współpraca z rodziną została zakończona ze względu na brak podejmowania działań ze strony rodziców w celu powrotu czwórki dzieci z Domu Dziecka w Przesiece (niewydolność opiekuńcza, brak współpracy z jednostkami gminy odnośnie zmiany warunków mieszkaniowych, roszczeniowa postawa wobec Domu Dziecka). Środowisko jest monitorowane przez pracownika socjalnego.
- R.S. – niepodejmowanie leczenia odwykowego, brak pracy zarobkowej oraz warunków socjalnych dla dziecka. Rodzina kontynuuje pracę z pracownikiem socjalnym.
- A.B. – odmowa zmiany stylu życia i pomocy, pani A. jest upośledzona umysłowo i nie jest w stanie samodzielnie sprawować opieki nad dzieckiem, w związku konkubenckim z osobą uzależnioną od alkoholu. Środowisko jest monitorowane przez pracownika socjalnego.
- S.W. – rodzina unika spotkań z pracownikami MOPS, nie stosuje się do wyroku sądu nakazującego eksmisję jednego z lokatorów. Wielokrotne odmowy wizyt w miejscu zamieszkania potraktowano jako odmowę współpracy.
- A.K. – w styczniu br. odmówił dalszej współpracy z asystentem, z informacji pozyskanych przez asystenta od pedagoga szkolnego wiadomo, że został przekazany wniosek do sądu o zabezpieczenie dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

W rodzinach, w których asysta nie przynosi spodziewanych efektów na wniosek asystenta i/lub pracownika socjalnego w porozumieniu z policją i pedagogami ustanawiany jest na podstawie orzeczeń sądu kurator. Rodziny te obejmowane są działaniami grupy specjalistów (asystent, pracownik socjalny, pedagog szkolny, kurator, dzielnicowy, członek komisji alkoholowej) w celu zintensyfikowania pracy z rodziną. Specjaliści spotykają się na terenie MOPS. Jeden z pracowników socjalnych jest delegowany do pracy z rodzinami objętymi asystenturą.

Asystent rodziny i pracownicy socjalni pozostają w stałym kontakcie z koordynatorami pieczy zastępczej oraz pracownikami placówek, w których dzieci zostały umieszczone oraz każdorazowo dla potrzeb okresowych ocen dziecka sporządzają pisemne opinie na temat funkcjonowania rodzin biologicznych w zakresie oceny możliwości powrotu dzieci do domów rodzinnych.

Uczestniczą także w organizowanych przez PCPR w siedzibie MOPS spotkaniach z udziałem rodziców zastępczych, psychologa, pedagoga, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodziców dziecka (z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej).

Powodem braku obejmowania asystenturą rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej jest, oprócz odmowy podjęcia współpracy, brak możliwości zwiększenia zatrudnienia asystentów rodzinnych w związku z brakiem środków finansowych na ten cel w budżecie Ośrodka.

W ocenie MOPS utworzony od 01.06.2015 r. jeden etat asystenta rodziny zabezpiecza jedynie potrzeby rodzin, które wymagają tej formy pomocy w związku z ich niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, gdyż brak takiego wsparcia dla ww. rodzin mógłby skutkować kolejnymi umieszczeniami w pieczy zastępczej. Dlatego też MOPS uznaje, że objęcie tych rodzin asystenturą jest priorytetowe.

W złożonym oświadczeniu Dyrektor MOPS podkreśliła, że potrzeby na asystenturę są znacznie większe niż obecnie gmina może zapewnić. W ocenie Dyrektor obecnie ok. 30 rodzin wymaga pomocy asystenta (w tym 12 z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej), czyli dla właściwej realizacji zadań wynikających z ustawy wymagane jest zwiększenie liczby asystentów. Na dzień kontroli pozostałe rodziny obejmowane są wsparciem przez pracowników socjalnych, których czynności skupiają się na okresowym wizytowaniu rodzin i podejmowaniu działań w ramach pracy socjalnej. Podejmowane działania odnotowywane są przez pracowników socjalnych w wywiadach kontrolnych mających zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej.

W związku z niedoborem asystentów rodziny Ośrodek podejmuje działania mające na celu pozyskanie dodatkowych środków na zwiększenie zatrudnienia w ramach konkursów ogłaszanych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Jednakże z uwagi na terminy ogłaszania rozstrzygnięć tych konkursów i w związku z tym późne przekazywanie środków finansowych na realizację tego zadania (IV kwartał danego roku), zwiększenie zatrudnienia możliwe jest dopiero po ogłoszeniu wyników, co w roku 2016 skutkowało zatrudnieniem drugiego asystenta rodziny dopiero od 1 września 2016 r. na okres wynikający z regulaminu konkursu, tj. do 31 grudnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str.59-66, 92-93, 98-103)

Dyrektor Ośrodka złożyła oświadczenie, że w okresie objętym kontrolą na terenie Kowar nie powołano i nie funkcjonują rodziny wspierające. Jako powód podano brak środków na ich

finansowanie. Jednak wychodząc naprzeciw potrzebom, w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, objętych asystenturą rodzinną, bądź działaniami pracowników socjalnych – tworzona jest przez ww. pracowników baza informacji odnośnie krewnych dziecka / dzieci, z którymi asystent rodziny lub pracownik socjalny za zgodą i przy współpracy z rodzicami dziecka / dzieci nawiązują kontakt w celu pozyskania informacji o tych krewnych oraz ich ewentualnej zgody na zapewnienie dziecku / dzieciom opieki w sytuacji zaistnienia takiej potrzeby na okres uregulowania sytuacji rodzica lub rodziców dziecka / dzieci.

Ponadto Dyrektor MOPS udzieliła informacji, że na terenie Gminy Kowary nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego zorganizowana i prowadzona na podstawie przepisów ustawy. W złożonym oświadczeniu Dyrektor poinformowała, że pomoc dla dzieci wymagających wsparcia realizowana jest przez Świetlicę Środowiskową „Przystań" działającą na terenie Miejskiego Ośrodka Kultury w Kowarach i jest finansowana ze środków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Placówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 15:00-19:00, a jej działania skupiają się na zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom w wieku szkolnym, prowadzeniu zajęć wyrównujących braki edukacyjne. Podczas pobytu w świetlicy dzieci otrzymują nieodpłatnie posiłek, a po zajęciach są przewożone busem do miejsc zamieszkania. Z tej formy wsparcia korzystają dzieci z 4 rodzin objętych asystenturą. Ze względu na warunki lokalowe obecnie świetlica obejmuje opieką nie więcej niż 22. dzieci, a potrzeby zgłoszone przez Ośrodek w tym zakresie obejmują ok. 70 dzieci. W związku z tym Burmistrz Kowar zadeklarowała podjęcie w br. prac projektowych w celu wykonania remontu obiektu przy ul. Wiejskiej w Kowarach, stanowiącym własność gminy Kowary z przeznaczeniem na utworzenie w nim m.in. placówki wsparcia dziennego.

Działalność świetlicy finansowana ze środków profilaktyki uzależnień jest niezgodna z art. 18^2 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz. U. z 2016, poz. 487 ze zm.). Mając na uwadze konieczność zapewnienia dzieciom z rodzin wymagających wsparcia pomocy w nauce, oddziaływań wychowawczych, organizacji czasu wolnego oraz bezpieczeństwa należy uregulować kwestię finansowania działalności świetlicy i doprowadzić do jej standaryzacji, zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str.58)

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Na dzień 6 kwietnia 2017 roku, 18 dzieci (z 14 rodzin) z terenu gminy miejskiej Kowary przebywało w pieczy zastępczej, w tym 8 w pieczy instytucjonalnej i 10 dzieci w pieczy rodzinnej. Gmina na bieżąco ponosiła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

(dowód: akta kontroli str. 67)

Realizując wymóg art. 179 ust. 1 ustawy Dyrektor Ośrodka przedstawia corocznie Radzie Miejskiej w Kowarach sprawozdanie z zakresu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary. W okresie objętym kontrolą takie sprawozdanie przekazano 21.03.2017 r. Z kolei, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą, Gmina Kowary aplikowała o środki rządowe na częściowe pokrycie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 86-91)

Według przedstawionego wykazu w okresie pomiędzy 1 kwietnia 2016 r. a 6 kwietnia 2017 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kowarach, przy realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnione były: 1 osoba na stanowisku asystenta rodziny, 1 pracownik socjalny, 1 starszy pracownik socjalny, 4 specjalistów pracy socjalnej. Dodatkowo w okresie od 1.09.2016 r. do 31.12.2016 r. na podstawie umowy zlecenie zatrudniony był asystent rodziny. Na podstawie potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych wyżej wymienionych osób stwierdzono, że spełniają one wymogi kwalifikacyjne określone odpowiednio w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawie o pomocy społecznej.

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt. 2 ustawy o konieczności tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, stwierdzono w aktach osobowych asystenta rodziny zaświadczenia potwierdzające udział w szkoleniach z zakresu wspierania i pracy z rodziną, m.in. „O prawie i praktyce realizacji funkcji asystenta rodziny", „Pomagam sobie, by pomóc drugiemu", „Stres i wypalenie zawodowe. Techniki relaksacji", „Asystentura – nowatorska usługa w systemie wspierania rodzin – wymiar prawny, psychologiczny i metodyczny", „Ochrona danych osobowych", szkolenie dla

asystentów organizowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem".

(dowód: akta kontroli str. 85, 94-97)

W wyniku zakończonej kontroli problemowej stwierdzono nieprawidłowość:

1. Brak wystarczającej liczby asystentów rodziny w stosunku do potrzeb gminy.

Wobec dokonanych ustaleń wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Podjąć czynności zmierzające do objęcia asystenturą wszystkich potrzebujących rodzin.

   Podstawa prawna: art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 j.t. ze zm.).

   Termin realizacji: 31.07.2017 r.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d ust. 1, 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 j.t.), kontrolowana jednostka, której wydano zalecenia pokontrolne, może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Kierownik jednostki kontrolowanej w terminie do 31 lipca 2017 roku proszony jest o przekazanie Wojewodzie Dolnośląskiemu informacji o sposobie wykonania zaleceń lub wykorzystania wniosków lub przyczyn ich niewykorzystania, bądź o innym sposobie usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

B. Dąbrowskowilla

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU Polityki Społecznej

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Do wiadomości:

1) Urząd Miejski, 1 Maja 1a, 58-530 Kowary
2) a/a